

Debora – Richter en Profetes

Debora was een krachtige dienaress van God, die een verschil maakte in Israël op het moment dat het volk zich weer eens had laten gaan, zich als geheel van God had afgekeerd en valse goden was gaan aanbidden. Wie en wat maakte haar zo geschikt voor die rol?

Wat kunnen we van haar leren?

Het boek Richteren laat een bepaalde cyclus zien die zich 7 keer in Israël herhaalde vanaf de binnenkomst in het Beloofde Land tot aan de periode dat ze een koning kregen. Ze gingen door een periode heen waarin ze zich van God afkeerden, er verloedering optrad, ze afschuwelijke offerandes brachten en valse goden aanbaden. Het gevolg was dat God hen overgaf in de handen van hun vijanden (zie bijvoorbeeld Richteren 2:13-14, 10:6-7, 13:1 etc.).

Op het dieptepunt riep het volk dan weer uit naar God en God stelde dan een richter aan, die het volk elke keer weer redde uit de handen van de tegenstanders (vaak de hen omringende volkeren). Wanneer de vijand was verslagen, volgde een periode van rust waarin het volk God gehoorzaamde.

Het verhaal van Debora en Barak

Maar helaas gehoorzaamde Israël God enkel zolang de betreffende richter leefde. Dit was het geval bij aanvang van het verhaal van Debora in Richteren 4:1-3: *“Toen Ehud gestorven*

was, deden de Israëlieten opnieuw wat slecht was in de ogen van de HEERE. Daarom leverde de HEERE hen over in de hand van Jabin, koning van Kanaän, die te Hazor regeerde. En zijn legerbevelhebber was Sisera. Deze nu woonde in Haroseth-Haggojim. Toen riepen de Israëlieten tot de HEERE, want hij had negenhonderd ijzeren strijdwagens en hij had de Israëlieten met geweld onderdrukt, twintig jaar lang.”

Dus Ehud, de vorige richter, was dood, de Israëlieten gehoorzaamden God niet meer en als gevolg daarvan levert God het volk over aan een omringend volk, dit keer de Kanaänieten. De Kanaänieten hadden een machtig leger met 900 strijdwagens, de tanks van die tijd, en Israël had dat niet. Dus het volk Israël werd verdrukt en het riep uiteindelijk weer tot de Heere.

Toen stelde God een richter aan, die totaal anders was dan de vorige richters, namelijk een vrouw genaamd Debora. Dat was toch op z'n minst ongebruikelijk! Wat maakte dat God Debora koos?

Richteren 4:4-5 vertelt over haar: *“En Debora, een vrouw die een profetes was, de vrouw van Lappidoth, die gaf in die tijd als richter leiding aan Israël. Zij woonde onder de palmboom van Debora, tussen Rama en Bethel, in het bergland van Efraïm, en de Israëlieten gingen voor de rechtspraak naar haar toe.”*

Ze was een profetes, ze was getrouwd en ze gaf als richter leiding over Israël. Het volk kwam naar haar toe voor rechtspraak. Ze was beschikbaar voor de mensen. Ze konden bij haar komen en ze vertrouwden haar rechtspraak, omdat deze van God kwam.

Enkel van Samuël wordt gezegd dat hij richter én profeet was. Dus dat zegt wat over de persoon Debora! Als profetes moet Debora Gods woord hebben gehoord en dat gedeeld hebben met anderen.

Wat weten we nog meer over haar? We kunnen wat afleiden uit de betekenis van haar naam. Vaak wordt aangegeven dat het woord “bij” (honingbij) de vertaling is van Debora, maar als je naar de grondtekst kijkt, kun je Debora ook vertalen als “de ij-

verige” of “haar woord”.

We zien ook in hoofdstuk 5 dat zij niet enkel een richter en profetes is, maar ook een zangeres en dichter. Ze schrijft een psalm voor de Heere. In hoofdstuk 5 staat er nog wat meer over haar. Richteren 5:7: *“De dorpen lagen verlaten in Israël, ze lagen verlaten, totdat ik, Debora, opstond, tot ik opstond, een moeder in Israël.”*

De psalm vertelt hoe zij opstond en vocht tegen valse goden. Een moeder in Israël is een soort geuzennaam, een titel, die geeft dat Israël naar haar keek voor leiderschap als de moeder van de natie, zoals de titel die Willem van Oranje (Willem de Zwijger) heeft als Vader des Vaderlands.

Dan stuurt Debora een bode om Barak bij zich te roepen. Deze opdracht zal ze zelf waarschijnlijk - als profetes - van God hebben gekregen. Barak kwam van Kedes. Dat is het gebied dat lag onder de invloedsfeer van de Kanaänitische koning Jabin.

Debora heeft een profetie voor Barak (Richteren 4:6-7), namelijk dat hij Sisera met zijn 900 strijdwagens moet verslaan bij de rivier Kison.

Je zou tussen de regels door kunnen lezen dat Barak moeite heeft met deze opdracht van God uit de mond van Debora. Hij stelt namelijk het volgende voor: *“Toen zei Barak tegen haar: Als u met mij mee zult gaan, dan ga ik. Maar als u niet met mij mee zult gaan, dan ga ik niet. En zij zei: Ik zal wel met u meegaan. Maar er zal op de weg die u gaat voor u geen eer te behalen zijn, want de HEERE zal*

Sisera overleveren in de hand van een vrouw. Toen stond Debora op en ging met Barak naar Kedes” (Richteren 4:8-9).

Was Barak ongehoorzaam? Niets wijst daarop. Was Barak teleurgesteld dat hij nu de eer niet zou krijgen? Ook daarvoor is er geen bewijs. Was Barak dan ongelovig? Nee. Mogelijk gaf Barak niets om de eer. Zijn vraag of Debora mee wilde komen kwam uit geloof. Hij wilde zeker weten dat God aan zijn zijde stond. Hij gaf God de eer. Hoe weten we dat? Omdat Barak wordt genoemd in Hebrreeën 11, onder de getuigen van het geloof. De “Jewish Virtual Library” suggereert dat Baraks reactie op Debora *“de hoge achting toont waarin deze aloude profetes werd gehouden”*.

In vers 10 kunt u lezen dat Debora en Barak naar Kedes gaan waar ze 10.000 man rekruteren van Naftali en Zebulon.

Vers 11 is een tussenvers en het is goed om daar wat extra informatie over te geven: *“Heber nu, de Keniet, had zich afgezonderd van Kain, van de zonen van Hobab, de schoonvader van Mozes. Hij had zijn tenten opgezet tot aan de eik in Zaänaim, die bij Kedes staat.”*

De Kenieten zijn de afstammelingen van Mozes’ schoonvader. Dit volk was met Israël het beloofde land ingegaan (zie Richteren 1:16). In eerste instantie had dit volk zich gevestigd in het zuiden, in het gebied van Juda. Eén van de clans was die van Heber, iemand die zeker geïnteresseerd was in de nieuwe technologie van ijzerbewerking (de Kenieten waren metaalbewerker); ‘Keniet’ betekent metaal-

bewerker).

Toen Heber naar het noorden kwam, bracht hij niet slechts zijn gezin met zich mee, maar zijn gehele clan. Misschien wel zo’n 300 – 400 mensen. Veel mensen dus, en de plaats waar hij zijn tenten neerzette (buiten Kedes), werd een tentenstad. Dat tentenkamp wordt later in het verhaal van Debora en Barak relevant.

In de volgende verzen lezen we hoe snel de overwinning kwam (vers 12-13): *“Toen vertelde men Sisera dat Barak, de zoon van Abinoam, de berg Tabor was opgetrokken. Daarop riep Sisera al zijn strijdwagens bijeen, negenhonderd ijzeren strijdwagens, en al het volk dat bij hem was, vanuit Haroseth-Haggiojim, bij de beek Kison.”*

Dus Sisera reageert onmiddellijk op het nieuws dat er een rebel-lenleger naar de berg Tabor was opgetrokken en hij stuurt zijn strijdwagens naar Hasoreth.

Dan zegt Debora tegen Barak: *“Sta op, want dit is de dag waarop de HEERE Sisera in uw hand gegeven heeft. Is de HEERE niet uitgetrokken voor u uit? Toen daalde Barak van de berg Tabor af met tienduizend man achter zich. En de HEERE bracht Sisera met al zijn strijdwagens en heel zijn leger door de scherpte van het zwaard in verwarring vóór Barak, zodat Sisera van zijn wagen afklom en te voet vluchtte. Barak joeg de strijdwagens en het leger na tot Haroseth-Haggiojim. En heel het leger van Sisera viel door de scherpte van het zwaard; zelfs niet één bleef er over”* (vers 14-16).

Het is bijna niet te geloven hoe snel de overwinning kwam. Er

moet iets onverwachts zijn gebeurd. Het moet in eerste instantie droog zijn geweest, anders zou Sisera niet door de vallei zijn gekomen. Hij was generaal en hij zal zijn strijdwagens niet door een moeras hebben gestuurd.

Er is bovendien sprake van een "verwarring" in vers 15. In Richteren 5:20-21, onderdeel van de psalm van Debora, haar overwinningslied, staat een aanwijzing wat die verwarring was: *"Vanuit de hemel streden zij, vanuit hun banen streden de sterren tegen Sisera. De beek Kison sleurde hen mee, de aloude beek, de beek Kison! Vertrap, mijn ziel, de sterken."*

We zien hier dat God met zijn engelenleger ("de sterren") de rivier Kison gebruikt om het leger in verwarring te brengen.

Wellicht was het een enorme donderbui, die de rivier deed overstromen, of een waterhoos of een wolkbreuk. Hoe dan ook, door het water veranderde de ondergrond in modder, waardoor de strijdwagens vastliepen. De rivier Kison trad buiten zijn oevers en de strijdvlakte veranderde in een watervlakte.

Zonder de steun van de strijdwagens kon Sisera de aanstormende Israëlieten niet tegenhouden en iets wat voor hem een zekere overwinning had geleken, werd een ongeordende vlucht. Sisera's troepen werden teruggedrongen naar de rivier en verder tot aan Haroseth. Tijdens de achtervolging werden de Kananieten volledig verslagen, tot op de laatste man.

Sisera zelf kon ontsnappen. Hij liet zijn strijdwagen achter en rende naar Jabins hoofdstad. Het feit dat hij de strijdwagen verliet

is eveneens een indicatie dat de strijdwagens vastzaten in de modder. Rijden in een strijdwagen is immers sneller dan rennen.

Maar Sisera kon blijkbaar goed rennen. Hij vluchtte naar het tentenkamp van de Keniet Heber met Barak op zijn hielen (vers 17-22): *"En Sisera vluchtte te voet naar de tent van Jaël, de vrouw van Heber, de Keniet. Er was namelijk vrede tussen Jabin, de koning van Hazor, en het huis van Heber, de Keniet. Jaël kwam naar buiten, Sisera tegemoet, en zei tegen hem: Wijk af van uw weg, mijn heer! Wijk af van uw weg en kom bij mij, wees niet bevreesd! En hij week naar haar af in de tent en zij dekte hem toe met een deken. Daarna zei hij tegen haar: Geef mij toch een beetje water te drinken, want ik heb dorst. Toen opende zij een leren melkzak en gaf hem te drinken en dekte hem weer toe. Ook zei hij tegen haar: Ga bij de ingang van de tent staan, en als er iemand komt en u vraagt en zegt: Is hier iemand, dan moet u zeggen: Niemand. Vervolgens nam Jaël, de vrouw van Heber, een tentpin, nam een hamer in haar hand, ging stilletjes naar hem toe en dreef de pin in zijn slaap, zodat hij aan de grond vastzat. Hij was namelijk in een diepe slaap gevallen, en uitgeput. En hij stierf. En zie, Barak achtervolgde Sisera. Jaël kwam naar buiten, hem tegemoet, en zei tegen hem: Kom, en ik zal u de man laten zien die u zoekt. Zo ging hij bij haar naar binnen, en zie, daar lag Sisera dood, met de pin in zijn slaap."*

Werken met en voor God brengt totale overwinning! Hij werkt niet met halve overwinningen.

God houdt geen halve beloftes. Als God iets doet, doet Hij het volledig. *"Zo vernederde God op die dag Jabin, de koning van Kanaän, vóór de Israëlieten. De hand van de Israëlieten drukte gaandeweg harder op Jabin, de koning van Kanaän, totdat zij Jabin, de koning van Kanaän, hadden uitgeroeid"* (vers 23-24).

De campagne tegen Jabin was nog niet voorbij. Het zou nog enige tijd duren voor zijn heerschappij ten einde was, maar door de complete overwinning op Sisera en de vernietiging van het leger met de strijdwagens was de macht van Kanaän gebroken.

God had de eerste overwinning gegeven aan Naftali en Zebulon. Later vochten nog meer stammen mee en werd de overwinning een overwinning voor heel Israël.

De vraag wordt overigens wel eens gesteld waarom Jaël deed wat ze deed en of dat wel goed was. Maar de Bijbel zegt in Richteren 5:24 dat Jaël was gezegend boven de andere vrouwen. Debora zegende Jaël. Dat is voldoende voor ons.

Wat we kunnen leren van Debora

Dit artikel begon met de vraag wat we van Debora kunnen leren. Het spreekt uiteraard voor zich dat Jezus Christus onze Voorman is en dat wij Zijn voorbeeld dienen te volgen (zie Johannes 8:12, 1 Petrus 2:21, Deuteronomium 5:33 en 13:5, en vele andere verzen).

Wij hebben in de Bijbel echter ook de voorbeelden van dienaars van de Heere God gekregen om na te volgen, zoals

Paulus dat aangeeft in 1 Korinthe 11:1: *“Wees navolgers van mij, zoals ik navolger van Christus ben.”*

Debora is zo'n voorbeeld voor ons; een krachtige dienaar van God. Haar geschiedenis bevat diverse leerpunten voor ons allemaal, in onze relatie in de Geest met God de Vader en Jezus Christus. Hieronder volgen 4 leerpunten voor ons.

1. Wees gehoorzaam

Wat God ons vraagt te doen – in het doen van een werk, in het tonen van onze gaven, in het zijn van het licht in deze wereld, in het lopen van dat nauwe pad - kan beangstigend zijn, maar als Hij ons vertelt ergens heen te gaan of iets te doen – Ga!

Hij heeft een plan voor ons dat we niet kunnen begrijpen. Wij zien niet het gehele plaatje. God ziet voorbij onze droom. Hij ziet alles. In het Engels is er de mooie uitdrukking *“we only see through a glass darkly”*. Dit komt uit 1 Korinthe 13:12, waar staat: *“Nu immers kijken wij door middel van een spiegel in een raadsel, maar dan zullen wij zien van aangezicht tot aangezicht. Nu ken ik ten dele, maar dan zal ik kennen, zoals ik zelf gekend ben.”*

Debora vertrouwde op God. Ze wist dat ze volledig op Hem kon vertrouwen. Ze ging met Barak mee naar het slagveld en – alhoewel ze wellicht niet het volledige plaatje kon zien in het begin – ze spreekt vol geloof wanneer ze weet dat de profetie vervuld gaat worden: *“Ontwaak, ontwaak, Debora! Ontwaak, ontwaak en spreek een lied! Sta op, Barak, en neem uw gevangenen gevangen, zoon van Abinoam! Toen*

daalden de overgeblevenen af naar de machtigen. Het volk van de HEERE daalde naar mij af met de helden” (5:12-13).

Dus ga in geloof als Gods Geest ons iets vraagt te doen.

2. Wees moedig

Wees daarin moedig. Nogmaals, in geloof een stap maken kan beangstigend zijn. Is er niet ooit een tijd geweest in ons leven dat ons iets werd gevraagd, maar dat we ons daarvoor niet bekwaam voelden? Maar God de Vader rust ons uit door en met Zijn Geest.

Er is een oud Engels gezegde: *“God doesn't call the qualified, He qualifies the called”*, wat vertaald betekent: *“God roept niet de bekwamen, Hij maakt bekwaam de geroepenen.”* Dit gezegde wordt ondersteund in 1 Korinthe 1:26-31.

Debora was moedig. Ze ging in vertrouwen samen met Barak de strijd aan tegen het leger van Sisera.

Dus wees moedig in uw christelijk leven. *“Want God heeft ons niet gegeven een geest van vreesachtigheid, maar van kracht en liefde en bezonnenheid”* (zie 2 Timotheüs 1:6-8).

3. Haar hart is met het volk

Ze voelt mee met het volk. Het zou namelijk geen gratis overwinning worden. Het zou ten koste gaan van Israëlitische levens. We zien in het lied van Debora dat het levens van met name Naftalieten en Zebulonieten kostte. We zien in de Bijbel vele voorbeelden van leiders van Gods volk, die – geïnspireerd door Gods Geest – diepe zorg hebben voor degenen, voor wie ze verantwoordelijk zijn.

Christus is de goede Herder, Die bezorgd is om Zijn scha-

pen. De gemeente volgt Christus hierin, in opdracht van Christus Zelf (Johannes 21:15-19 en Efeze 4:11-16).

Deze houding is een houding van nederigheid, een houding van de ander voortreffelijker houden dan jezelf. Dit is een kwaliteit van Debora en dient ook voor ons zo te zijn. In de woorden van Petrus: *“Wees allen elkaar onderdanig. Wees met nederigheid bekleed, want God keert Zich tegen de hoogmoedigen, maar de nederigen geeft Hij genade”* (1 Petrus 5:5).

4. Geef de Heere God alle eer

Debora realiseert zich dat zij uit zichzelf geen kracht had. Als de strijd over is en het volk aan het feesten is, geeft Debora God de eer en looft Hem in psalmgezang: *“Luister, koningen, hoor mij aan, vorsten! Ik wil, ja, ik wil voor de HEERE zingen. Ik wil psalmen zingen voor de HEERE, de God van Israel”* (Richteren 5:3, zie ook vers 2).

Debora is een zeer inspirerende leider van Gods volk, die een verschil maakte in Israël op het moment dat het nodig was, onder leiding van God, in gehoorzaamheid aan en vertrouwen op God, in geloof en met moed.

Laten wij zo zijn als Debora wanneer het er op aan komt en God ons vraagt iets te doen – in het doen van een werk, in het tonen van onze gaven, in het zijn van het licht in deze wereld, in het lopen van dat nauwe pad, in de navolging van de voetstappen van Jezus Christus.

Laten we ook naar voorbeelden kijken die de Bijbel ons geeft van de krachtige dienaren van Zijn volk, en laten we die voorbeelden navolgen.